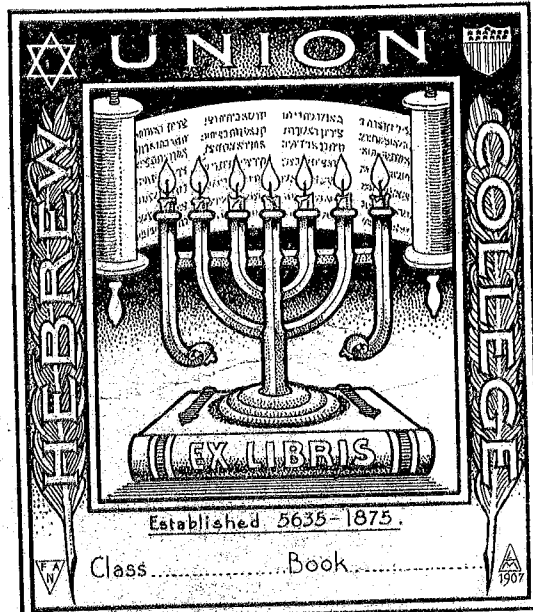

ΧΑΓΙΜ μπέν-ΣΕΜΟΥΕΛ ΜΙΖΡΑΧΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ
ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΑΙ ΧΕΒΡΩΤ
"ΓΚΕΜΙΛΟΥΤ ΧΑΣΑΔΗΜ,,

ΚΕΡΚΥΡΑ
5708 (1948)

GIFT OF
Central Board of the Jewish
Communities of Greece

ΧΑΓΙΜ μπέν-ΣΕΜΟΥΕΛ ΜΙΖΡΑΧΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ
ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΑΙ ΧΕΒΡΩΤ
"ΓΚΕΜΙΛΟΥΤ ΧΑΣΑΔΗΜ,,

ΚΕΡΚΥΡΑ
5708 (1948)

ΑΙ ΧΕΒΡΩΤ ΓΚΕΜΙΛΟΥΤ - ΧΑΣΑΔΗΜ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

"Όταν κατὰ τὸν ΙΒ', αἰῶνα ὁ Ραμπὶ Μπενγιαμὶν ἐκ Τουδέλης ἐπεσκέφθη τὰς ἐβραϊκὰς παροικίας τῆς Ἀνατολῆς, εὑρεν εἰς τὴν Κέρκυραν μόνον ἕνα Ἑβραῖον τὸν Ραμπὶ Γιοσέφ τὸν βαφέα. Τότε ἡ Κέρκυρα εὑρίσκετο ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ βασιλέως τῆς Σικελίας Ρουγερίου.

Τὴν ἐπομένην ΙΓ', ἑκατονταετηρίδα, τὸ 1267, ὅτε κύριοι αὐτῆς ἐγένοντο οἱ Ἀνδγαυοὶ βασιλεῖς τῆς Νεαπόλεως οἱ Ἑβραῖοι τῆς Κερκύρας ἦσαν ἤδη πολυάριθμοι. Οὗτοι προερχόμενοι ἐκ τῶν χωρῶν τῆς Βυζαντινῆς ἐπικρατείας, διακρίνοντο ἀπὸ τοὺς ἐκ τῆς Δύσεως εἰς μεταγενεστέραν ἐποχὴν ἐγκατασταθέντας εἰς τὴν Κέρκυραν ὁμοεθνεῖς των, διὰ τοῦ ὀνόματος Καάλ-Καντός «Τοσαβήμ» ἢ «Γραῖκο» (Παροικία Αὐτοχθόνων ἢ Ἑλληνική) καὶ ἀνῆκον εἰς ἐκείνην τὴν ὁμάδα τῆς ἐβραϊκῆς Διασπορᾶς ἢ ὁποία κατῴκει εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς χώρας τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας ἥτις τυγχάνει γνωστὴ ὡς «Ρωμανιώται» πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τὰς ἄλλας τῆς Διασπορᾶς ἐβραϊκὰς ὁμάδας τῶν «Ἀσκεναζήμ», «Σεφαρδῆμ» κλπ.

"Όταν τὸ 1386 μετέβη Κερκυραϊκὴ Πρεσβεία εἰς Ἑνετίαν νὰ διαπραγματευθῇ τοὺς ὅρους τῆς διακυβερνήσεως τῆς νήσου ὑπὸ τῆς Ἑνετικῆς Δημοκρατίας μεταξὺ τῶν ἑξ μελῶν ταύτης συγκατελέγετο καὶ ὁ Ἑβραῖος Δαυὶδ Σέμο. Ἡ Ἑνετία ἀνεγνώρισεν ὅλα τὰ παλαιὰ πρόνομια τὰ ὁποῖα εἶχον οἱ Ἑβραῖοι καὶ ἐθεώρησεν τούτους ὠφελίμους διὰ τὴν χώραν καὶ συγχρόνως καλυτέρους καὶ πιστοτέρους ὑπηκόους τῆς, παραχωρήσασα εἰς αὐτοὺς ἴσα δικαιώματα πολίτου πρὸς τοὺς λοιποὺς κατοικοὺς τῆς νήσου.

Ἐκτὸς τῶν Ἑβραίων Ρωμανιωτῶν (Γραίκων) ὑπῆρχεν εἰς τὴν Κέρκυραν καὶ παροικία Ἑβραίων ἐξ Ἰταλίας, ἐγκατασταθέντων μεταγενεστέρως εἰς τὴν νῆσον, καὶ προ-

ερχομένων κυρίως από την έναντι 'Απουλίαν. 'Ο αριθμός αὐτῶν ἤϋξανε συνεχῶς, πρὸ παντὸς τὸ 1494 ὅταν ἡ Νεάπολις κατελήφθη ἀπὸ τοὺς Γάλλους. Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον οἱ 'Εβραῖοι τῆς Νοτίου 'Ιταλίας, ὑπέστησαν πολλὰ δεινὰ συνεπεία τῶν ὁποίων κατέφυγον πολλοὶ πρόσφυγες εἰς τὴν πλησίον Κέρκυραν. Μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν καὶ μερικά οἰκογένειαι Σεφαρδῆμ ('Εβραῖοι ἐξ 'Ισπανίας) ἐξ ἐκείνων ποὺ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰ ἀνωτέρω μέρη τῆς 'Ιταλικῆς χερσονήσου πρὸ διετίας λόγῳ τῆς ἐκδιώξεως τῶν 'Εβραίων ἐξ 'Ισπανίας τὸ 1492. Μετ' αὐτῶν ἦτο καὶ ὁ Δὸν 'Ισχάκ 'Αμπραβανέλ, ὅστις παραμείνας εἰς τὴν Κέρκυραν ἐπὶ μίαν ὀκταετίαν ἐπεδόθη εἰς τὴν συγγραφὴν σχολίων ἐπὶ τῆς Τορά.

Ἡ ἐξ 'Ιταλίας αὐτῇ παροικία εἶχε τὴν Συναγωγὴν τῆς ἐντὸς τοῦ παλαιοῦ Φρουρίου ἣτις κατεστράφη κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Κερκύρας ἀπὸ τοὺς Τούρκους τὸ 1537. Οἱ Τούρκοι κατὰ τὴν πολιορκίαν ταύτην μετέφεραν εἰς τὴν χώραν τῶν πολλὰς χιλιάδας αἰχμαλώτων μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ περὶ τοὺς χιλίους 'Εβραίους, ἥτοι πλέον τοῦ ἡμίσεως τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν. Ὡς ἐκ τούτου ἡ 'Εβραϊκὴ παροικία τῆς νήσου ἐμειώθη κατὰ πολὺ. Μετὰ τρία ἔτη ὅμως, τὸ 1540 ἐκδιωχθέντων τῶν 'Εβραίων ἀπὸ τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως παρὰ τοῦ ἀντιβασιλέως αὐτῆς Δὸν Πέτρου ἐκ Τολέδου, πολλοὶ ἐκ τῆς ἀπέναντι αὐτῆς χώρας κατέφυγον εἰς τὴν Κέρκυραν. Μεταξὺ τῶν 'Απουλιανῶν καὶ Σικελιανῶν αὐτῶν προσφύγων ὑπῆρχον καὶ μερικοὶ Σεφαρδῆμ, 'Ασκεναζῆμ καὶ Λεβαντῖνοι (Ρωμανιώται). Πάντως ὑπερίσχυε κατὰ πολὺ τὸ 'Απουλιανὸν στοιχεῖον τὸ ὁποῖον καὶ ἐπέβαλεν εἰς ὅλους τοὺς 'Εβραίους τῆς Κερκύρας, παλαιούς καὶ νέους, τὴν διάλεκτόν του τὴν 'Απουλιανήν. Ἀπαντες οὗτοι ἐζήτησαν νὰ ἐνωθοῦν μὲ τὴν παλαιὰν παροικίαν καὶ Συναγωγὴν τῶν Ρωμανιωτῶν (Γραικῶν) διὰ νὰ μεθέξωσι τῶν προνομίων αὐτῶν. Οὗτοι ὅμως φοβηθέντες μήπως διὰ τῆς ἐνώσεως ταύτης ἀπωλέσωσι τὰ παλαιὰ τῶν προνόμια δυνάμει τῶν ὁποίων ἀπελάμβανον τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων πρὸς τοὺς λοιποὺς πολίτας κατοίκους τῆς νήσου, δὲν τοὺς ἐδέχθησαν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον μαζὺ μὲ τοὺς προγενεστέρως ἐγκατασταθέντας εἰς τὴν νήσον συμπατριώτας τῶν καὶ τῇ βοηθείᾳ τοῦ Ραμπὶ Μεναχέμ Μάτσα καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ραμπὶ 'Ααρών, πλουσίῳ ἐν Κερκύρᾳ τότε τραπεζίτῳ, ἀφ' οὗ ἐπέτυχον τὸ 1551 νὰ λάβωσιν ἄδειαν ἀπὸ τὸν Προνοητὴν τῆς νήσου

ἵδρυσαν χωριστὴν Κοινότητα καὶ νέαν Συναγωγὴν ἐκτὸς τοῦ Φρουρίου ἀντὶ τῆς ἐντὸς αὐτοῦ παλαιᾶς, καταστραφείσης κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Τούρκων, τὴν κληθεῖσαν Καὰλ-Καντὸς «'Ιταλιάνο-Κορφίτο» ἢ κοινῶς «Πουλιέζο». Ἐκτοτε χρονολογεῖται κυρίως ἡ διαίρεσις τῶν 'Εβραίων τῆς Κερκύρας εἰς Γραίκους καὶ Πουλιέζους. Ἡ νέα αὐτῇ ἐκτὸς τοῦ Φρουρίου Συναγωγὴ Πουλιέζα κατεστράφη ἀπὸ ἐμπρηστικὰς βόμβας τὴν νύκτα τῆς 13 Σεπτεμβρίου 1943 κατὰ τὴν ἀεροπορικὴν ἐπιδρομὴν τῶν Γερμανῶν ἐναντίον τῆς Κερκύρας. Οὗτοι πλὴν τῆς ἀνωτέρω Συναγωγῆς ἵδρυσαν καὶ τὸ 'Απουλιανὸν Νεκροταφεῖον δι' ἀγορᾶς ἐκτάσεως εἰς ἣν προσετέθησαν καὶ ἕτεροι παρακειμένοι χώροι διὰ μεταγενεστέρων ἀγορῶν καὶ δικαίως δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν αὐτοὶ ὡς οἱ θεμελιωταὶ καὶ ἱδρυταὶ τῆς 'Απουλιανῆς Κοινότητος.

Τὸ 1589 νέαι μετανάσται ἦλθον καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν Κέρκυραν κατόπιν ἀδείας τῆς 'Ενετικῆς Γερουσίας. Οὗτοι ἦσαν πρῶν Μαράνοι ἐκ Πορτογαλίας. Ἐπὶ κεφαλῆς δὲ αὐτῶν ἦτο ὁ Δὸν Σεμουέλ Σενιόρ. Κατ' ἀρχὰς προσεπάθησαν νὰ ἱδρύσουν τρίτην χωριστὴν Κοινότητα καὶ Συναγωγὴν, ἀλλὰ κατ' ἐντολὴν τῶν 'Ενετικῶν Ἀρχῶν ἠναγκάσθησαν νὰ ἐνωθοῦν μὲ τοὺς Πουλιέζους.

Ἐκάστη τῶν δύο τούτων Κοινοτήτων εἶχε χωριστὸν ἰδικόν της Νεκροταφεῖον καὶ χωριστὴ Χεβρά Γκεμιλουτ-Χασαδήμ, αἵτινες γνωστὰ κοινῶς τυγχάνουσι διὰ τῶν ὀνομάτων «Χεβρά Γραϊκα» καὶ «Χεβρά Πουλιέζα». Ὁ σκοπὸς τῶν Χεβρώτ τούτων, γνωστῶν εἰς ἄλλας Κεῖλῳτ (Κοινότητες) καὶ μὲ τὸ ὄνομα «Χεβρώτ Καντισῳτ», ἢ «Χεβρώτ Χέσεδ-Βεεμέτ», εἶναι ἡ πρὸς τοὺς νεκροὺς καὶ ἀβελήμ (πενθοῦντας) ἐκτέλεσις ὅλων τῶν ἐπιβαλλομένων καθηκόντων καὶ ἡ ἐπιβλεψὶς καὶ συντήρησις τῶν νεκροταφείων. Ἐφ' ὅσον ἡ οἰκονομικὴ τῶν κατὰστασις τὸ ἐπέτρεπεν ἡ δράσις τούτων ἐπεκτείνετο καὶ πέραν τοῦ κυρίου σκοποῦ καὶ εἰς ἑτέρους τοιοῦτους ἥτοι προικοδοτήσιν ἀπόρων κοριτσιῶν, περιθαλψὶν ἀπόρων, χρηματικὴν ἐνίσχυσιν τῆς Κοινότητος κτλ.

Ἡ παλαιότερα Ἀσκαμά (Κανονισμὸς) ἡ ὁποία ἐσώζετο πρὸ τοῦ τελευταίου πολέμου, καὶ αὕτη εἰς παλαιὰν Ἰτακικὴν μετάφρασιν ἐκ τοῦ 'Εβραϊκοῦ, ἀνήκεν εἰς τὴν Χεβρά Πουλιέζα, χρονολογούμενη ἀπὸ τοῦ ἔτους 5379

(ἤτοι 1619). Ἀμφότεραι ὅμως αἱ δύο Χεβρώτ εἶναι πολὺ παλαιότεραι καὶ ἡ ἄνω Ἀσκαμὰ συνετάχθη βάσει παλαιότερων Ἀσκαμῶτ καὶ φέρει τὰς ὑπογραφὰς τῶν 29 τότε Γεχιδῆμ (Μελῶν), μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ ἡ τοῦ Ραμπὶ Ἀβραὰμ Ζαφαράνα, Ἀρχιρραβίνου τότε τῆς Ἀπουλιανῆς παροικίας, τοῦ ὁποίου σώζεται καὶ ἓνα Πιοῦτ (Θρησκευτικὸς ὕμνος) ὅπερ ἐψάλετο ἄλλοτε εἰς τὰς Συναγωγὰς τῆς Κερκύρας καὶ συναντᾶται εἰς τὰ χειρόγραφα Κερκυραϊκὰ Μαχζορήμ (Προσευχητάρια).

Ὁ ἀριθμὸς τῶν Γεχιδῆμ (μελῶν) τῶν Χεβρώτ Γκεμιλουτ-Χασαδῆμ ἦτο ὀρισμένος καὶ δὲν ἐπετρέπετο ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἀπὸ τὰς ἐκάστοτε Ἀσκαμῶτ νὰ αὐξηθῇ ἢ νὰ ἐλαττωθῇ. Ὅταν ιδρῦθη ἡ Χεβρὰ Πουλιέζα ἀποτελεῖτο αὐτὴ ἀπὸ 18 μόνον Γεχιδῆμ, κατόπιν ὅμως λόγῳ τῆς συνεχοῦς αὐξήσεως τῆς παροικίας ὁ ἀριθμὸς ὥρίσθη εἰς 24 καὶ τὸ ἔτος 5379 (1619) εἰς 29, τὸ 5384 (1624) εἰς 30, τὸ 5389 (1629) εἰς 34, τὸ 5404 (1644) εἰς 36, τὸ 5439 (1679) εἰς 42, τὸ 5540 (1780) εἰς 45, τὸ 5617 (1857) εἰς 50 καὶ τέλος εἰς 52, ἴσως τὸ ἔτος 5647 (1887), διότι μὲ τὴν Ἀσκαμὰ τοῦ 5617 (1857) διὰ τῆς ὁποίας ὥρίσθη ὁ ἀριθμὸς τῶν 50, ἀπηγορεύθη διὰ μίαν τριακονταετίαν ἡ πρόσληψις νέων Γεχιδῆμ ἐν γένει.

Ἐλλείπουσι στοιχεῖα ἐκ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν Γεχιδῆμ, οἵτινες κατ' ἀρχὰς ἀπῆρτιζον τὴν Χεβρὰ Γραϊκά. Ἄν καὶ ἡ παροικία τῶν Γραϊκῶν ἦτο κατὰ πολὺ μικρότερα τῆς τῶν Πουλιέζων, κατὰ τὸ ἔτος 5617 (1857) ὁ ἀριθμὸς τῶν Γεχιδῆμ ταύτης ἀνῆρχετο εἰς 72 παραμείνας ἔκτοτε ἀμετάβλητος.

Νέοι Γεχιδῆμ εἰς τὰς Χεβρώτ προσελαμβάνοντο κατόπιν ψηφοφορίας τοῦ Σώματος ἐκάστης Χεβρὰ διὰ τὴν συμπλήρωσιν μόνον τοῦ ἐκάστοτε ὀρισμένου ἀριθμοῦ. Ὁ ἐκλεγείς ὑπεχρεοῦτο νὰ καταβάλλῃ δικαίωμα ἐγγραφῆς μικρὸν χρηματικὸν ποσὸν καὶ μόνον μετὰ παρέλευσιν πενταετίας ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς τοῦ εἶχε τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι εἰς τὰ ἀξιώματα τῆς Χεβρὰ.

Ἀπὸ τὸ 5474 (1714) ὅμως, πᾶν ἀποβιῶσαν ἡ ἀποδημῆσαν ἐκ Κερκύρας μέλος τῶν Χεβρώτ διεδέχετο, κληρονομικῶς δικαίωματι, ὁ πλησιέστερος συγγενὴς ἀποκτῶν πάραυτα ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ προκατόχου τοῦ καὶ μόνον ἐλλείψει συγγενῶν, ἐγένοντο δεκτοὶ ξένοι κατόπιν ψηφοφορίας καὶ καταβολῆς τοῦ δικαιώματος ἐγγραφῆς.

Μεταγενεστέρως δέ, ἐκάστη Χεβρὰ εἶχε καὶ μικρὸν

ἀριθμὸν δοκίμων. Οὗτοι προσελαμβάνοντο κατόπιν προφορικῆς ἢ γραπτῆς αἰτήσεως καὶ ἐπειδὴ τοὺς ἐγένετο Μὶ Σεμπεράχ ἀπεκαλοῦντο Δόκιμοι μὲ «Μὶ Σεμπεράχ» ἢ ἀπλῶς «Μισεμπεράχ». Ἦσαν δὲ οὗτοι ὑποχρεωμένοι νὰ βοηθοῦν τοὺς Γεχιδῆμ εἰς ὅλας τὰς ἐργασίας τὰς ἐχούσας σχέσιν μὲ τὸν σκοπὸν τῆς Χεβρὰ, εἰς τὴν ἐκσκαφὴν τῶν τάφων, εἰς τὴν Τασρά (πλύσιν τῶν νεκρῶν), κηδεῖαν, ἐνταφὴν κλπ. Ὅταν δὲ ἐπρόκειτο νὰ συμπληρωθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν Γεχιδῆμ καὶ δὲν ὑπῆρχον κληρονόμοι, ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο ἀπὸ τὸν κύκλον τῶν Μισεμπεράχ.

Ἡ ἰδιότης τοῦ Γιαχιδ (μέλος) τῶν Χεβρώτ Γκεμιλουτ-Χασαδῆμ ἐθεωρεῖτο μεγάλη τιμὴ καὶ τίτλος εὐγενείας ὡς ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ ἐπωφθαλμιοῦσαν τὸν τίτλον αὐτόν. Ἐπειδὴ ὅμως ἐλάχιστοι τὸ ἐπετύγχανον, ὡς ἐκ τοῦ περιορισμένου ἀριθμοῦ καὶ τῶν δικαιωμάτων κληρονομικότητος, μερικοὶ μετεχειρίζοντο πρὸς τοῦτο ἀθέμιτα μέσα καὶ ἐκβιασμοὺς οἱ ὅποιοι προεκάλουν σοβάρας ξίδας. Πρὸς ἀποφυγὴν τοιούτων δυσαρέστων καὶ πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς εὐταξίας καὶ εἰρήνης τόσοσιν τῆς Χεβρὰ ὅσον καὶ τῆς παροικίας ἐν γένει, αἱ Χεβρώτ ἠναγκάσθησαν πολλάκις νὰ ἀπαγορεύσουν τὴν πρόσληψιν νέων Γεχιδῆμ διὰ χρονικὰ μεγάλα διαστήματα. Κατὰ τὸ ἔτος 5474 (1714) ἡ Χεβρὰ Πουλιέζα περιῆλθεν εἰς κρισιμωτάτην κατάστασιν λόγῳ μίαν παλαιὰς τοιαύτης ἀπαγορεύσεως. Αὕτη φοβουμένη ὑπαρξιν Χέρεμ ἐν προκειμένῳ δὲν ἐτολμοῦσεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη νὰ προσλάβῃ νέους Γεχιδῆμ τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς λόγῳ θανάτου κλπ. δὲν ὑπερέβαινε πλέον τοὺς 10, οἵτινες λόγῳ τῆς μεγάλης ἡλικίας ἦσαν ἐντελῶς ἀνίκανοι νὰ προσφέρωσι τὰς ὑπηρεσίας τῶν. Πρὸ μίαν τοιαύτης καταστάσεως εὐρίσκομένη ἡ Χεβρὰ ἐζήτησε τὴν ἐπέμβασιν τοῦ τότε Ραββίνου Ραμπὶ Μεναχέμ Βιβάντε ὅστις δι' ἐμπεριστατωμένης ἀποφάσεώς του, ἐπέτρεψεν τὴν πρόσληψιν νέων Γεχιδῆμ μέχρι συμπληρώσεως τοῦ ὀρισθέντος κατὰ τὴν τελευταίαν Ἀσκαμὰ τοῦ 5439 (1679) ἀριθμοῦ τῶν 42.

Τὸ 5617 (1857) εἰς τὴν ἰδίαν Χεβρὰ ἀπηγορεύθη ἡ πρόσληψις νέων Γεχιδῆμ διὰ μίαν τριακονταετίαν. Ἡ Χεβρὰ Γραϊκά ὅμως πρὸς ἀποφυγὴν τῶν αὐτῶν ὡς ἄνω ἀνωμαλιῶν ὥρισε τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν τῆς εἰς τὸ μέγιστον ὅριον ὥστε οὕτω νὰ ἐξηγεῖται ὁ μεγάλος ἀριθμὸς τῶν 72 Γεχιδῆμ τοὺς ὁποίους ἠρίθη αὕτη τὸ ἔτος 5617 (1857) καὶ ἴσως προηγουμένως ἐνῷ ἡ παροικία «Γραϊκά» ἦτο κατὰ πολὺ μικρότερα τῆς «Πουλιέζα».

Χαρακτηριστική δὲ εἶναι ἡ ἀκόλουθος παλαιὰ ἀπόφασις τῆς Χεβρά Πουλιέζα, τοῦ ἔτους 5394 (1634) ἐπιβληθεῖσα διὰ Χέρεμ.

»Ἰδόντες ἡμεῖς Γεχιδήμ τῆς Χεβρά Γκεμιλουτ-Χασαδὴμ ὅτι ἐνίοτε τινὲς ἐξ ἡμῶν καὶ ἕτεροι τῆς παροικίας μας οἴτινες, ἐπιθυμοῦν νὰ γίνουν μέλη τῆς Χεβρά ἡμῶν, ἐπικαλοῦνται τὴν ἐπέμβασιν Χριστιανῶν καὶ Εὐγενῶν ὑπὲρ ἑαυτῶν καὶ διὰ ραδιουργιῶν προσπαθοῦσιν οἱ μὲν νὰ καταλάβωσιν ἀξιώματα, οἱ δὲ νὰ τοῖς δοθῶσιν αἱ ψῆφοι διὰ νὰ γίνουν καὶ οὗτοι μέλη τῆς Χεβρά ἡμῶν καὶ δημιουργοῦνται ἔριδες, συμπλοκαί, ἀταξίαι καὶ μιση φθάνοντα μέχρι κινδύνου φόνου, δεδομένου ὅτι ὑποχρεούμεθα νὰ δίδωμεν τὴν ψήφον παρὰ τὴν θέλησίν μας, εἰς ἀνθρώπους ἀναξίους. Ἐάν δὲ οὗτοι δὲν ψηφισθῶσιν οἱ Χριστιανοὶ ἐπιδεικνύουσιν ἐναντίον μας τοιοῦτον μίσος ὥστε ν' ἀναγκάζωμεθα πολλάκις νὰ ἐγκαταλείπωμεν τὴν χώραν. Διὰ τοῦτο ἀφ' οὗ ὁ Κύριος ὁ Θεὸς ἐνέπνευσε τοὺς Γεχιδήμ νὰ ζητήσουν νὰ ἐξεύρωσι τρόπον ἀπαλλαγῆς τῆς Χεβρά ἀπὸ ἑνα τοιοῦτον κακὸν ἵνα ἕκαστος εἶναι ἐλεύθερος νὰ δώσῃ τὴν ψήφον του εἰς ἐκεῖνον τὸν ὅποιον ἐπιθυμεῖ, οἱ Ζεκενήμ τῆς Χεβρά καὶ ὁ Κάπος, Παρνάς καὶ Σαμάς ποιοῦμενοι χρήσιν τοῦ δικαιώματός των δυνάμει τοῦ ὁποίου οὐδεὶς ἄλλος ἐκτὸς τῶν Ζεκενήμ, Κάπου, Παρνάς καὶ Σαμάς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐισηγηθῇ προτάσεις, προτείνουν ὅπως ὁποιοσδήποτε ἐπικαλεσθῇ τὴν ἐπέμβασιν Χριστιανῶν ἢ Εὐγενῶν ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἢ ὑπὲρ ἄλλου τόσον διὰ τὴν λήψιν ἀξιώματος ὅσον διὰ τὴν πρόσληψιν εἰς τὴν Χεβρά ἡμῶν, νὰ ὑπόκειται εἰς τὴν ποινὴν τοῦ Χέρεμ καὶ τὰς ἀράς τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν Νόμου (Τορά). Καὶ περιγαγῶν ὁ Σαμάς τὴν κάλπην πρὸς ἐπικύρωσιν τῆς προτάσεως καὶ ὄντων τῶν ψηφοφόρων 30 τὸν ἀριθμὸν ἔλαβεν ὑπὲρ 24 ψήφους καὶ κατὰ 6, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἡ πρότασις ἐπεκυρώθη.

Καὶ ἵνα ἡ ἀνωτέρω ἀπόφασις ἔχῃ μεγαλυτέραν ἰσχύν, ἐδημοσιεύθη αὕτη εἰς τὴν Συναγωγὴν ἵνα λάβωσι ὅπαντες γνῶσιν τῶν κυρώσεων τοῦ Χέρεμ καὶ ἀκούσῃ ὅλος ὁ Ἰσραὴλ καὶ φοβηθῇ καὶ δὲν θελήσῃ νὰ ὑποπέσῃ πλέον εἰς σφάλμα καὶ πρὸς πιστοποίησιν τῆς ἀληθείας ἀντεγράφη ἡ ἄνω ἀπόφασις εἰς τὸ βιβλίον τῆς Χεβρά ἵνα λαμβάνωσι γνῶσιν αἱ ἐπερχόμεναι γενεαὶ καὶ τοῦτο ἐγένετο σήμερον ἡμέραν Σουσάν-Πουρήμ τοῦ ἔτους 5394 ἀπὸ τῆς Δημιουργίας, ἐνταῦθα ἐν Κερκύρα».

* * *

Αἱ Χεβρώτ διοικοῦντο ἀπὸ τρεῖς Ἀξιωματοῦχους, οἵτινες ἐξελέγοντο τὴν ἡμέραν τοῦ Σουσάν-Πουρήμ ἐκάστου ἔτους καὶ οὗτοι ἦσαν ὁ Κάπος (Ἀρχηγός), ὁ Παρνάς (Οἰκονόμος) καὶ ὁ Σαμάς (Κλητῆρ). Ὁ Παρνάς ὑποχρεοῦτο νὰ λογοδοτήσῃ εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Σουσάν-Πουρήμ, διὰ τὰς εἰσπράξεις καὶ τὰ ἔξοδα τὰ πραγματοποιηθέντα διαρκούσης τῆς ἐτησίως διαχειρίσεώς του. Μέχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ὥφειλε νὰ ἔχῃ εἰσπράξῃ ὅλας τὰς δωρεὰς καὶ χρηματικὰς προσφοράς.

Διὰ τὰς μὴ εἰσπραχθείσας ἦτο ὑπεύθυνος ὑποχρεούμενος νὰ καταβάλῃ ἐξ ἰδίων ταύτας, πλην ὅμως κατὰ τὸ ἔτος 5429 (1669) ἀπηλλάγη τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης.

Ὁ Σαμάς ἐτέλει ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Κάπου ἐπιφορτισμένος μὲ τὰ καθήκοντα τοῦ κλητῆρος. Ἐλδοποίει τοὺς Γεχιδήμ νὰ μετᾶσχῃ τῶν συνελεύσεων καὶ τὰ μέλη τῆς παροικίας εἰς τὰς κηδείας καὶ ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ περιφέρει ἐκάστην Παρασκευὴν τὴν Κουπά τῆς Χεβρά καὶ νὰ παραδώσῃ τὸ προῖόν των προσφορῶν εἰς τὸν Παρνάς.

Οἱ τρεῖς ἄνω ἀξιωματοῦχοι, ὑπεχρεοῦντο ἐντὸς ὥρισμένου ἀριθμοῦ ἡμερῶν ἀπὸ τὴν ἐκλογὴν των νὰ καλέσουν εἰς συμπόσιον ὅλους τοὺς Γεχιδήμ. Σκοπὸς τοῦ συμποσίου ἦτο ἡ ἀδελφοποίησις αὐτῶν.

Ἀνὰ τριετίαν οἱ Γεχιδήμ ἐξέλεγον μεταξύ αὐτῶν ἕναν Σοφὲρ (Γραμματέα). Οὗτος ἐκτὸς τῶν βιβλίων πρακτικῶν καὶ ἀποφάσεων ἐτήρει καὶ τὰ λογιστικὰ βιβλία τῶν διαφόρων διαχειρίσεων τῆς Χεβρά καὶ ἐξετέλει οἰανδήποτε ἄλλην γραφικὴν ἐργασίαν.

Ἀνὰ πενταετίαν ἐξελέγοντο δύο Ταμίαι, οἵτινες παρελάμβανον ἀπὸ τοὺς ἐκάστοτε Παρνασήμ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Σουσάν-Πουρήμ, τὰ ὑπόλοιπα τῆς διαχειρίσεως των ποσά. Τὰ ποσά ταῦτα οἱ Ταμίαι ὥφειλον νὰ διαθέσωσιν ἐπὶ νομίμῳ τόκῳ διὰ λογαριασμὸν τῆς Χεβρά, μεταξύ τῶν μελῶν τῆς παροικίας ὑπ' εὐθύνην των, εἰς τὸ τέλος δὲ τῆς διαχειρίσεως των εἶχον ὑποχρέωσιν νὰ λογοδοτήσωσι καὶ νὰ παραδώσωσιν εἰς τοὺς διαδόχους των. Ἀπὸ τὸ ἔτος 5434 (1674) ἐξελέγοντο 4 Ταμίαι, 2 εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς πενταετίας διὰ τὰ 3 πρῶτα ἔτη καὶ 2 εἰς τὸ τέλος τῆς τριετίας διὰ τὰ 2 τελευταῖα ἔτη τῆς πενταετίας.

Ἐπίσης ἐξελέγετο καὶ ἕνας ἀποθηκάριος ἢ ὅπως ἐκαλεῖτο «Ταμίας Ἐργαλείων». Οὗτος ἐφύλαττεν ὅλα τὰ ἐργαλεῖα καὶ σκευὴ καὶ ἦτο ὑπεύθυνος δι' αὐτὰ καὶ ὑποχρεωμένος νὰ τὰ κρατῇ ἐν καλῇ καταστάσει πάντοτε καὶ

εις περίπτωσιν επιδιορθώσεων νά λαμβάνη τὰ ἀπαιτούμενα χρηματικά ποσά ἀπὸ τὸν Παρνάς. Ἐάν οὗτος ἡμέλει διὰ τὴν καλὴν διατήρησιν αὐτῶν ὁ Κάπος, Παρνάς καὶ Σαμάς εἶχον τὸ δικαίωμα νά τὸν παύσωσι καὶ νά τὸν διαγράψωσιν ἀπὸ τὴν Χεβρά.

Μεταξὺ τῶν Γεχιδήμ ἐξελέγοντο ἑτησίως καὶ ἓνας Χαζάν (Λειτουργός) καὶ εἰς μεταγενεστέραν ἐποχὴν δύο τοιοῦτοι, ἔχοντες ὑποχρέωσιν ἐναλλάξ νά συνοδεύουν τοὺς νεκροὺς καὶ νά ἐκτελοῦν ἀπάσας τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς κατὰ τὴν κηδεῖαν ὡς καὶ εἰς τὴν οἰκίαν τῶν Ἀβελήμ (Πενθούντων) κατὰ τὸ ἑπτάήμερον τοῦ Ἀβελούτ καὶ κατὰ τὴν λήξιν τοῦ μηνὸς καὶ ἔτους.

Ἀφ' ἧς ὅμως ἰδρύθη ἡ Χεβρά «Ἀνσέ-Μαεμάδ», ὅλας τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς εἰς τὴν οἰκίαν τῶν Ἀβελήμ μετὰ ἀπὸ τὴν «Σεουδάτ-Ἀβραά» («Φουντσιὸν ντέλ βόβο», «τελετὴ τοῦ αὐγοῦ») κατὰ τὰς 7 ἡμέρας τοῦ Ἀβελούτ κτλ, ἀνέλαβεν ἡ ἀνωτέρω Χεβρά ἡ ὁποία καὶ αὕτῃ ἦτο πολὺ παλαιά. Ἐπίσης ὁ Χαζάν τῆς Χεβρά ὑποχρεοῖτο νά παρευρίσκηται πλησίον τοῦ ἐν καταστάσει ἀγωνίας εὐρισκομένου ἐτοιμοθανάτου διὰ τὸ Βιντούϊ, κατὰ δὲ τὴν Σεουδάτ-Ἀβραά, ὁ Χαζάν ἐκάθητο ἀπέναντι τῶν Ἀβελήμ, ἔχων ἐκατέρωθεν, τιμῆς ἕνεκεν, τοὺς Κάπους τῶν δύο Χεβρώτ Γράϊκα καὶ Πουλιέζα ὁ δὲ Σαμάς τῆς Χεβρά κατὰ τὴν Σεουδάτ ὑπηρετεῖ τοὺς Ἀβελήμ καὶ τούτους. Μετὰ τὸ πέρασ τῶν 7 ἡμερῶν τοῦ Ἀβελούτ ὁ Χαζάν εἶχεν ὑποχρέωσιν νά φροντίσῃ διὰ τὴν λήξιν τούτου.

Οἱ Γεχιδήμ μεταξὺ τῶν ἐξελεγον ἐπίσης κατ' ἀρχὰς 2 καὶ μεταγενεστέως 3 Ζεκενήμ (Γέροντες). Οὗτοι ἦσαν διακασταὶ καὶ ἐδίκαζον τὰς διαφοράς, αἵτινες προέκυπτον μεταξὺ τῶν 3 ἀξιωματούχων Κάπου, Παρνάς καὶ Σαμάς καὶ τῶν λοιπῶν Γεχιδήμ. Εἶχον ἐπίσης τὸ δικαίωμα νά ἐπιβάλλωσι χρηματικὴν ποινὴν καὶ νά ἀποβάλλωσι τοὺς ἀπειθαρχοῦντας καὶ ἐν ἀνάγκῃ νά διαγράψωσι τὰ μέλη ἐκεῖνα τῶν ὁποίων ἡ διαγωγή ἦτο ἀνάρμοστος πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς Χεβρά, κατόπιν προηγουμένης διαδικασίας, καθ' ἣν ἐδίδετο τὸ δικαίωμα εἰς τὸν κατηγορούμενον νά ἀπολογηθῇ καὶ νά ἀμυνθῇ.

Ἐπειδὴ ἡ Χεβρά ἐβοήθει χρηματικῶς τοὺς ἀπόρους Γεχιδήμ τῆς καὶ ἡ βοήθεια αὕτη καλουμένη «Μιτοβά-Τσενουά» ἐξετελεῖτο παρὰ τοῦ Παρνάς, ὅστις ἀντικαθίστατο κατ' ἔτος καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἦτο δυνατόν νά τηρηθῇ ἡ ἀπαιτούμενη πλήρης μυστικότης τῆς Μιτοβά, κατὰ τὸ ἔτος

5559 (1799) ἀπεφασίσθη καὶ ἐξελέγη διὰ πρώτην φορὰν ἓνας Γκαμπάϊ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς Μιτοβά-Τσενουά. Τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς τοῦτο χρηματικὰ ποσὰ ἐλόμβανεν ὁ Γκαμπάϊ παρὰ τοῦ Παρνάς, ἔχων εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ καὶ ἀριθμὸν Ταχριχίν διὰ τοὺς ἀπόρους νεκροὺς, περὶ τῶν ὁποίων ἐφρόντιζε καὶ διὰ τὰ λοιπὰ ἔξοδα τῆς κηδεῖας τῶν.

Εἰς οὐδένα εἶχεν ὑποχρέωσιν νά λογοδοτήσῃ καὶ ἦτο αὐστηρῶς ἀπηγορευμένον εἰς αὐτὸν δι' ἀπειλῆς Χέρεμ νά ἀποκαλύψῃ τὰ ὀνόματα τῶν ὑπ' αὐτοῦ περιθαλπομένων ἀπόρων.

Ἄγνωστον διατὶ καὶ πότε τὸ ἀξίωμα τοῦ Γκαμπάϊ κατηργήθη, ἀναλαβόντος ἐκ νέου τοῦ Παρνάς τὰ τῆς Μιτοβά-Τσενουά. Κατὰ τὸ ἔτος ὅμως 5602 (1842) ἐκλέγεται διὰ πρώτην φορὰν καὶ διὰ τὸν ἄνω σκοπὸν ἀντὶ Γκαμπάϊ ἓνας Νεεμάν, ἐφ' ὅρου ζωῆς, ὅστις ὑποχρεοῖτο νά λογοδοτήσῃ εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν ἐκάστου Σουσάν-Πουρήμ, χωρὶς ὅμως καὶ οὗτος νά ἀναφέρῃ τὰ ὀνόματα τῶν παρ' αὐτοῦ περιθαλπομένων. Ὁ πρῶτος ἐκλεγείς Νεεμάν ἦτο ὁ σεβάσμιος γέρων Μαΐμών Ναχαμούλης ἀνήκων εἰς παλαιὰν οἰκογένειαν τῆς Ἀπουλιανῆς παροικίας, παλαιὸς Γιοσχίδ τῆς Χεβρά Πουλιέζα ὅστις προσέφερε πολλὰς ὑπηρεσίας εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὴν Κοινότητά του.

* * *

Ἄμα τῷ θανάτῳ τινὸς εἰδοποιεῖτο ὁ Κάπος τῆς Χεβρά καὶ αὐτὸς διὰ τοῦ Σαμάς ἐδίδε τὰς σχετικὰς ἐντολάς καὶ ὁδηγίας εἰς τοὺς Γεχιδήμ, οἵτινες ὀφείλον νά μεταβοῦν ἀμέσως νά παράσχουν τὴν προσωπικὴν τῶν ὑπηρεσίαν εἰς τὸ Νεκροταφεῖον διὰ τὴν ἐκσκαφὴν τοῦ τάφου καὶ νά φροντίσουν δι' ὅλα τὰ ἀφορῶντα τὸν νεκρὸν καὶ τὴν κηδεῖαν. Ὁ δυστροπὼν ἐτιμωρεῖτο καὶ ἀπεβάλλετο. Εἰς ἐξαιρετικὰς μόνον περιπτώσεις ἀπηλύσσετο ἐκ τῆς προσωπικῆς του ὑπηρεσίας κατόπιν ἐγκρίσεως τοῦ Κάπου ἢ τοῦ Παρνάς ἢ αὐτοῦ τοῦ Σαμάς. Καὶ λέγει ἡ Ἀσκαμά τοῦ ἔτους 5379 (1619) »Ἐάν τυχὸν τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐπικαλεῖτο παρὰ τοῦ Σαμάς, εἶχεν εἰς τὴν φωτιὰν τὸ καζάνι μὲ τὰ δέρματα (προκειμένου περὶ βυρσοδέψου) καὶ δὲν τοῦ ἦτο δυνατόν νά ἐγκαταλείψῃ τὴν ἐργασίαν του, διότι μεταβαίνων εἰς τὸ Νεκροταφεῖον θὰ κατεστρέφοντο τὰ δέρματα, εἰς μίαν τοιαύτην περίπτωσιν ἔχουν τὸ δικαίωμα ὁ Κάπος, Παρνάς καὶ Σαμάς νά τοῦ παράσχουν ἄδειαν. Ἐπίσης ἐάν τυχὸν εἰς τινα ἀπὸ τοὺς ἐργαζομένους ᾗδη εἰς τὸ Νεκροταφεῖον

διὰ τὴν ἐκκαφήν τοῦ τάφου, συνέβαινε τί τὸ ἀπρόοπτον τότε ὁ Κάπος ἢ ὁ Παρνὰς ἢ ὁ Σαμάς, ἔπρεπε νὰ παράσχη ἄδειαν νὰ ἐγκοταλειψῇ οὗτος τὴν ἐργασίαν».

Τὸ φέρετρον τοῦ νεκροῦ κατεσκευάζετο παρὰ τῶν Γεχιδήμ, μὲ ἀκατεργάστους σανίδας. Ἦτο δὲ ἀπηγορευμένον νὰ πλανισθῶσι καὶ ἐὰν ὡς ἀναφέρει ἡ ἀνωτέρω Ἀσκαμά, ὁ νεκρὸς ἦτο πλούσιος ἢ πτωχός, ἰσχνός ἢ παχύς, γέρος ἢ νέος ἔστω καὶ ἡλικίας ἐνὸς μηνός, ἐπὶ ἀπειλῇ Χέρεμ. Κατὰ τὴν ταφήν τὸ φέρετρον διελύετο καὶ μὲ τὰς σανίδας αὐτοῦ ἐκαλύπτετο ἐντὸς τοῦ τάφου ὁ νεκρὸς ἀντὶ πλᾶκων. Δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἀφήσουν ἐκτὸς τοῦ τάφου οὔτε ἕνα καρφὶ καὶ αὐτὸ τὸ μᾶλλον ἐκτεταμένον ξύλου ὅσο μικρόν καὶ ἐὰν ἦτο τοῦτο ἐφ' ὅσον ἀνήκεν εἰς τὸ φέρετρον, ἐρρίπτετο ἐντὸς τοῦ τάφου. Κατὰ τὰ τελευταῖα ὅμως ἔτι ἐγένετο χρήσις κοινοῦ φερέτρου δι' ὅλους τοὺς νεκροὺς ἐκ κατεργασμένου πλέον λεῖου καὶ βερνικωμένου ξύλου καὶ ὁ νεκρὸς ἐντὸς τοῦ τάφου ἐκαλύπτετο δι' ἄλλων σανίδων καὶ οὐχὶ δι' αὐτῶν τοῦ φερέτρου διὰ λόγους εὐκολίας καὶ οἰκονομίας μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἐνέργεια αὕτη ἀπὸ αἰώνων ἤδη ἀπηγορεύετο διὰ Χέρεμ. Ἐπὶ Ἀρχιρραββινίας τοῦ Ραμπὶ Γισχάκ Ραφαὲλ Ἀσκενάζη (Τεδέσκη) τὸ 1866 ἐθεσπίσθη ἡ κάλυψις τοῦ φερέτρου διὰ πολυτελοῦς μέλανος βελουδίνου καλύμματος, πρᾶγμα ὅπερ θεωρηθὲν παρὰ τοῦ λαοῦ ὡς νεωτερισμός, προσβάλλων τὰ ἔθιμα τοῦ τόπου, εὗρεν κατ' ἀρχὰς μεγάλην ἀντίδρασιν.

Κατὰ τὰς κηδείας ὑποχρεοῦντο ἅπαντες νὰ κλείσουν τὰ καταστήματα τῶν καὶ νὰ συνοδεύσουν τὸν νεκρόν. Τοῦτο ἐθεωρεῖτο μεγάλη Μισβὰ καὶ διὰ τοῦτο ἡ Λεβαγιά (Κηδεία) παρὰ τῶν Κερκυραίων καλεῖται ἀπλῶς Μισβὰ. Ὁ νεκρὸς μέχρι τοῦ Μπέτ-Ἀχαγίμ (νεκροταφείου) ἐφέρετο ἐπὶ τῶν ὤμων συγγενῶν καὶ φίλων ἐν ἐλλείψει δὲ τοιούτων παρ' οἰωνδήποτε ἄλλων ξένων ἢ μελῶν τῆς Χεβρά. Ἀπὸ τὴν εἴσοδον ὅμως εἰς τὸ νεκροταφεῖον μέχρι τοῦ τάφου ἐφέρετο ἐπὶ τῶν ὤμων μόνον Χεβριωτῶν (Γεχιδήμ) καὶ ἐτοποθετεῖτο ἐντὸς τοῦ τάφου παρὰ δύο Χεβριωτῶν κατὰ προτίμησιν συγγενῶν τοῦ θανόντος τοῦ μὲν ἐνὸς ἀνήκοντος εἰς τὴν Χεβρά Γραϊκά τοῦ δὲ ἐτέρου εἰς τὴν Πουλιέζα.

Ἡ κηδεία διήρχετο διὰ τῆς ὁδοῦ ἐνθα ἡ Συναγωγὴ ὡς τελευταῖος ἀποχαιρετισμὸς τοῦ νεκροῦ πρὸς αὐτὴν εἰς ἣν προσήγχετο, ἐὰν δὲ οὗτος ἦτο Γιαχὴδ τῆς Χεβρά, τὸ φέρετρον εἰσήγχετο εἰς τὴν Ἀζαρά τῆς Συναγωγῆς ὅπου

τοῦ ἐγένετο ἰδιαίτερα τελετὴ εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης διὰ τὰς παρ' αὐτοῦ προσφερθείσας ὑπηρεσίας. Τοιαῦτα τελετὰ ἐγένοντο καὶ εἰς τοὺς ἀρχηγούς καὶ ἀξιωματοῦς τοῦ Χεβρῶν Κοινοῦ.

Αἱ Ἀκαφὼτ αἱ γενόμεναι κατὰ τὰς ἡμέρας Τεχινὰ εἰς νεκροὺς ἄνδρας, ἐξετελοῦντο εἰς τὸν ἐντὸς τοῦ νεκροταφείου οἰκίσκον, παρουσίᾳ μόνον μελῶν τῆς Χεβρά, αὐστηρῶς ἀπηγορευομένης τῆς εἰσόδου εἰς οἰωνδήποτε ξένον.

Πρὸ τῆς ταφῆς καὶ εἰς τὸ σημεῖον εἰς ὃ ὁ Χαζάν κατὰ τὴν ἐπικήδειον προσευχὴν προέφερε «Τσεδακά Τατσιλ Μιμάβετ», οἱ Γεχιδήμ ἐλάμβανον τὰ πτύα τὰ ὅποια αὐθωρεῖ περέδιδον εἰς διακεκριμένα μέλη τῆς παροικίας ἐπὶ σκοπῶν νὰ περιφέρωσι ταῦτα μεταξὺ τῶν παρεστώτων, ἵνα συλλέξωσι τὰς παρ' αὐτῶν ριπτομένας εἰς αὐτὰ χρηματικὰς εἰσφοράς ὑπὲρ τῆς Χεβρά. Ἐπίσης κατὰ τὴν διέλευσιν τῆς κηδείας διὰ τῆς ἐβραϊκῆς συνοικίας παρέμενον Γεχιδήμ εἰς τὰς γωνίας τῶν παρόδων κρατῶν ἑκάστος εἰς χεῖρας τοῦ τὸ ρινόμακτρον τοῦ καὶ προφέρων ἐντόνως «Τσεδακά» ἐδέχετο εἰς τοῦτο τὰς χρηματικὰς εἰσφοράς τῶν συνοδευόντων τὸν νεκρόν ὑπὲρ τῆς Χεβρά. Μόνον μετὰ τὴν ταφήν αἱ προσφοραὶ διὰ τὰς Ἀσκαβὼτ τῶν διαφόρων νεκρῶν, τὰς γενομένας παρὰ τῶν συγγενῶν τῶν ἐπὶ τῶν τάφων αὐτῶν, προωρίζοντο διὰ τὸν Χαζάν.

Ἐπὶ Ραββινίας Ραμπὶ Ἀβραάμ Σοφέρ (Σρά'ιμπερ) (1926) τὸ ἔθιμον τῆς προσκομιδῆς ἀνθέων εἰς τὸν νεκρόν κατηγορήθη ὡς μὴ ἐβραϊκὸν καὶ ἀντ' αὐτῶν ἐτοποθετεῖτο παρὰ τοὺς πόδας τοῦτου δίσκος ἐνθα οἱ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ νεκροῦ προσερχόμενοι ἐτοποθετοῦν χρηματικὴν προσφορὰν ὑπὲρ τῆς Χεβρά.

Ἐφ' ὅσον δὲν ἦτο δυνατόν εἰς τοὺς Γεχιδήμ τῶν δύο Χεβρώτ νὰ ἐκτελέσουν ὅλα τὰ ἐπιβαλλόμενα καθήκοντα διὰ τὰς νεκρὰς γυναῖκας καὶ ἰδιαίτερώς κατὰ τὴν Τααρά (πλῦσιν τῆς νεκρᾶς) προσελαμβάνοντο διὰ τὰς ὑπηρεσίας ταύτας βοηθοὶ ἐδικευμένοι γυναῖκες. Τὸ δὲ 5627 (1867) ἐν κοινῇ συνεννοήσει τῶν δύο Χεβρώτ ιδρύθη μία μικρὰ Χεβρά γυναικῶν διὰ τὰς ἄνω μόνον ἀνάγκας ἥτοι διευθέτησιν τῆς νεκρᾶς, Τααρά (πλῦσιν) καὶ ἐπένδυσιν τῶν Ταχρίχιν (σαβάνων). Καὶ τῆς Χεβρά ταύτης ὁ ἀριθμὸς τῶν Γεχιδῶν (μελῶν) ἦτο ὀρισμένος καὶ δὲν ἠδύνατο οὗτος νὰ ὑπερβῇ τὰς 8. Ὑπῆρχον καὶ 4 Μισεμπεράχ (δόκιμοι). Μετὰ τὸν θάνατον μιᾶς τῶν Γεχιδῶν διεδέχετο αὐτὴν ἡ μεγαλύτερα κατὰ ἡλικίαν Μισεμπεράχ. Ἡ Χεβρά αὕτη διευθύ-

νετο από μίαν Πρόεδρον καί μίαν Ἀντιπρόεδρον καί εὐρίσκοντο ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τῶν τριῶν ἀξιωματούχων, Κάπου, Παρνάς καί Σαμάς ἀμφοτέρων τῶν δύο ἄλλων Χεβρώτ Γραίκας καί Πουλιέζας καί τῶν ὁποίων οἱ Ζεκενήμ εἶχον πλήρες δικαίωμα νὰ δικάσουν καί νὰ τιμωρήσουν πῶσαν ἀπειθαρχοῦσαν Γιαχιδά ὅπως εἰς τὰς Χεβρώτ τῶν, θεωρουμένων τῶν Γεχιδώτ τῆς νέας ταύτης Χεβρά, μελῶν ἀμφοτέρων τῶν δύο παλαιῶν Χεβρώτ τῶν ἀνδρῶν, διὰ τοῦτο εἰς ταύτην οὐδεμία διάκρισις ἐγένετο μεταξύ Γραίκων καί Πουλιέζων καί τὰ μέλη αὐτῆς προσελαμβάνοντο ἐκ τῶν δύο παροικιῶν. Τοῦτο ὑπῆρξε τὸ μόνο σημεῖον συνεργασίας μεταξύ τῶν δύο Χεβρώτ.

Εἰς τοὺς ἀπασχολουμένους καί ἀπασχολουμένας μὲ τὴν Τααρά τῶν νεκρῶν ἦτο αὐστηρότατα ἀπηγορευμένον νὰ ἀναφέρουν περὶ τῆς ἐν γένει καταστάσεως τοῦ σώματος τοῦ νεκροῦ. Διὰ τοῦτο κατὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην δὲν ἐπετρέπετο ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἡ παρουσία ξένων μὴ ἐχόντων σχέσιν μὲ αὐτήν. Κατὰ τὴν Τααρά τῶν γυναικῶν ἐφ' ὅσον δὲν ἦτο δυνατὴ ἡ παρουσία τοῦ Χαζάν, δὲν ἐγένετο εἰς αὐτὰς ἡ τελετὴ ἡ ὁποία ἐγένετο κατὰ τὴν Τααρά τῶν ἀνδρῶν.

* *

Αἱ σχέσεις τῶν δύο Χεβρώτ Γκεμιλουτ-Χασαδὴμ Γραίκα καί Πουλιέζα δὲν ἦσαν ποτὲ φιλικαὶ ὅπως δὲν ἦσαν φιλικαὶ καί αἱ σχέσεις τῶν δύο παροικιῶν καί Κοινοτήτων. Εἰς ἐξαιρετικὰς μόνον περιπτώσεις ἐπετυγχάνετο σχετικὴ συνεργασία καί κατανόησις. Οἱ παλαιοὶ ἀναφέρουν ὅτι εἰς τὰς λαϊκὰς μάζας ἀπέφευγόν νὰ συνάψουν μεταξύ Γραίκων καί Πουλιέζων συνοικέσια. Δύσκολα καὶ Πουλιέζοι εἰς τὴν τῶν Γραίκων ἔστω καὶ ἐὰν ἐκαλοῦντο πρὸς συμπλήρωσιν Μινγιάν. Πολὺ χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἀκόλουθος ἀπόφασις ἡ ὁποία ἐλήφθη τὸ ἔτος 5429 (1669) ὑπὸ ἀπειλὴν Χέρεμ παρὰ τῆς Χεβρά Πουλιέζα ὡς ἀντίποινα προηγουμένης ἀποφάσεως ληφθείσης παρὰ τῆς Χεβρά Γραίκα.

»Ἡμεῖς Κάπος, Παρνάς καί Σαμάς καί Ζεκενήμ τῆς Χεβρά Γκεμιλουτ Χασαδὴμ τῆς Ἰταλικῆς Συναγωγῆς (Πουλιέζα) συνήλθομεν διὰ νὰ προτείνωμεν. - ἐὰν κανεῖς τῶν Γεχιδὴμ τῆς Κοινότητός μας ἀπὸ σήμερον καί εἰς τὸ μέλλον μεταβαίῃ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν Συναγωγὴν Γραίκα καί ὡς ἐκ τούτου ἡ Κοινότης ἡμῶν δὲν θὰ ἀπελάμβανε παρ'

αὐτοῦ οὐδεμιᾶς ὠφελείας, ἐν περιπτώσει θανάτου του, δὲν θὰ ἐνταφιασθῇ εἰς τὸ νεκροταφεῖον μας. Ἐπίσης καὶ ἐὰν κανεῖς τῶν Γεχιδὴμ τῆς Χεβράς μας μεταβαίῃ ἐκεῖ ἐν συνεχείᾳ, θὰ διαγραφῇ ἀμέσως ἀπὸ τὴν Χεβρά μας. Καὶ τοῦτο διότι ἡ Χεβρά τῆς ἄλλης Συναγωγῆς ἀπεφάσισε κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Σουσάν-Πουρήμ τοῦ ἔτους 5424 (1664) ἐὰν τις ἐκ τῶν Γεχιδὴμ τῆς παροικίας τῶν ἢ τῆς Χεβράς τῶν, ἐνεταφιάζετο εἰς τὸ Νεκροταφεῖον μας καὶ ὑπῆρχε συγγενὴς τούτου Γιαχιδ τῆς Χεβράς τῶν, οὗτος νὰ διαγράφεται ἀπὸ τὴν Χεβρά τῶν. Καὶ διετάχθησαν οἱ Παρνασὴμ τῆς Συναγωγῆς μας νὰ κοινοποιήσωσι τὴν παρῶσαν ἀπόφασιν εἰς τὴν Συναγωγὴν τρεῖς φορές ἀπὸ Σάββατον εἰς Σάββατον διὰ νὰ λάβωσι ἅπαντες γνῶσιν τοῦ περιεχομένου τῆς παρούσης καὶ ὁ Κάπος, Παρνάς καί Σαμάς θέλουσιν εἶναι ὑπεύθυνοι διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐνεστῶσης ἀποφάσεως ἐπ' ἀπειλῇ Χέρεμ καί εἶναι εἰς αὐτοὺς ἀπηγορευμένον νὰ εἰσποιοῦνται οἰανδήποτε ἄλλην πρότασιν ἀντίθετον πρὸς ταύτην καὶ ἐὰν τις ἐξ αὐτῶν εἰσηγεῖται ἀντίθετον τοιαύτην νὰ διαγράφῃται ἐκ τῆς Χεβράς μας. Καὶ οὕτως περιεφέρθη ἡ κάληπ δια τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἀποφάσεως καὶ ἔλαβε ψήφους 22 ὑπὲρ καὶ 12 ἐναντίον καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐπεκυρώθη σήμερον, δευτέρα ἡμέρα τοῦ Πουρήμ τοῦ ἔτους 5429 ἀπὸ δημιουργίας κόσμου».

Εἰς σοβαρὰν διένεξιν ἦλθον αἱ δύο Χεβρώτ τὸ ἔτος 5658 (τέλος 1897) ἐξ αἰτίας θανάτου ξένου ἐξ Ἀνδριανουπόλεως ὀνόματι Ἐλιγιάου Μεναχέμ. Τοῦτον παρέλαβεν ἀπὸ τοῦ ξενοδοχείου εἰς τὸ ὅποιον ἀπεβίωσεν ἡ Χεβρά Γραίκα καὶ τὸν ἐνεταφίασεν εἰς τὸ νεκροταφεῖον τῆς, ἐν ᾧ τὴν ταφὴν τούτου ὡς ξένου μὴ ἔχοντος εἰς Κέρκυραν συγγενεῖς διεξεδίκει ἡ Χεβρά Πουλιέζα. Κατόπιν τούτου ἐψηλθε μεταξύ τῶν δύο Χεβρώτ τὴν 28 Κισλεβ 5658 (Δεκέμβριον 1897) συμφωνία (Ἀσκαμά) ὅπως ἐν περιπτώσει θανάτου ξένου μὴ ἔχοντος εἰς Κέρκυραν συγγενεῖς, ἐὰν μὲν οὗτος κατάγεται ἐξ Ἀνατολῆς εἰς οὓς συμπεριλαμβάνοντο καὶ οἱ ἐκ τῶν Τουρκοκρατουμένων τότε Ἑλληνικῶν Ἐπαρχιῶν προερχόμενοι, θὰ ἐθεωροῦντο ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὡς Γραῖκοι καὶ θὰ ἐνεταφιάζοντο εἰς τὸ Γραῖκο νεκροταφεῖον παρὰ τῆς Χεβρά Γραίκα, ἐὰν ὅμως οὗτος κατήγετο ἐξ Εὐρώπης θὰ ἐθεωρῆτο ὡς Πουλιέζος καὶ θὰ ἐνεταφιάζετο εἰς τὸ Πουλιέζο νεκροταφεῖον παρὰ τῆς Χεβρά Πουλιέζα.

Οἱ Ζακυνθῖνοι τῶν ὁποίων ὑπῆρχε παλαιόθεν εἰς τὴν Κέρκυραν σημαντικὴ παροικία, ἐθεωροῦντο ὡς Πουλιέζοι, πλὴν τῆς οἰκογενείας Βιτάλ ἢ ὁποῖα ἐθεωρεῖτο ἀνέκαθεν Γραῖκα, ἂν καὶ τὸ ὄνομα ταύτης δεικνύει τὴν Ἰσπανικὴν ἢ Ἰταλικὴν καταγωγὴν τῆς. Ὡς φαίνεται, ὁ πρῶτος ἐγκατασταθεὶς εἰς τὴν Κέρκυραν Βιτάλ ἐσυγγένευσεν μὲ Γραικικὴν οἰκογένειαν ὅπως συνέβη τοῦτο καὶ μετὰ τὰς οἰκογενείας Μιαδουμήμ (Δε-Ρώσση), Σουλὰμ καὶ ἄλλας αἰτίνας ἂν καὶ προήρχοντο ἐξ Ἑνετίας ἐθεωροῦντο Γραῖκαι.

Μία παλαιὰ Ἀπουλιανὴ οἰκογένεια, εἶναι ἡ οἰκογένεια Μάτσα. Κλάδος τῆς οἰκογενείας ταύτης μετώκησεν εἰς Ζάκυνθον καὶ ἄλλος εἰς Ἄρταν. Ὅμως εἶναι ἄγνωστον διατὶ ὁ Κερκυραϊκὸς κλάδος ἀπὸ πλεόν τοῦ αἵωνος ἀνήκει εἰς τὴν Συναγωγὴν Γραῖκα καὶ ἐνταφιάζονται εἰς τὸ Νεκροταφεῖον τὸ Γραῖκο. Δύο προϋποθέσεις ὑπάρχουν ἢ ὅτι τὰ τελευταῖα ἐναπομείναντα μέλη τῆς οἰκογενείας ταύτης εἰς Κέρκυραν ἦλθον εἰς ρῆξιν μὲ τὴν Συναγωγὴν τῶν ἢ ὅτι ὁ σημερινὸς Κερκυραϊκὸς κλάδος κατὰ γὰρ ἀπὸ ἐγκατασταθέντα μεταγενεστέρως εἰς Κέρκυραν κλάδον ὅστις προηγουμένως εἶχε μετώκησιν ἐκ ταύτης. Ὁ Ζακυνθινὸς κλάδος τῆς οἰκογενείας ταύτης θεωρεῖται Πουλιέζος ἐνῶ ὁ τῆς Ἡπείρου (Ἄρτης κτλ.) κατόπιν τῆς, μετὰ τῶν δύο Χεβρώτ, Ἀσκαμά τοῦ 5658 (1897) θεωροῦνται Γραῖκοι. Ἐπίσης τῆς οἰκογενείας Μπέσο, καταγομένης ἐξ Ἄρτης τὰ παλαιότερα μέλη ὡς καὶ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν νῆσον μετὰ τὴν ἄνω Ἀσκαμά θεωροῦνται Γραῖκοι τὰ δὲ λοιπὰ λόγῳ συγγενείας μετὰ οἰκογενειῶν Πουλιέζων θεωροῦνται καὶ αὐτὰ Πουλιέζοι.

* *

Ἡ ἰσχὺς τῶν Ἀσκαμῶτ (Κανονισμῶν) ἦτο διὰ μίαν πενταετίαν, καὶ μόνον εἰς τὸ τέλος αὐτῆς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τὸ Σουσάν-Πουρήμ, εἶχον τὸ δικαίωμα οἱ Ζεκενῆμ καὶ οἱ τρεῖς Ἀξιωματοῦχοι Κάπος, Παρνὰς καὶ Σαμάς καὶ μόνον οὗτοι νὰ προτείνωσιν εἰς τὸ σῶμα τροποποιήσεις αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο δεκταὶ ἢ ἀπερρίπτοντο κατόπιν ψηφοφορίας.

Πρὸς καλυτέραν ἐξυπηρέτησιν τῶν σκοπῶν τῶν Χεβρώτ, οἱ Γιεχιδῆμ αὐτῶν καὶ οἱ Μισεμπεράχ ἦσαν ὥργανοι εἰς ὁμάδας (σκουάδραι) κατ' ἀρχὰς εἰς δύο καὶ μεταγενεστέρως εἰς τρεῖς. Τοιοῦτοτρόπως δὲν ἀπασχολοῦντο ὅλα τὰ μέλη διὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κηδεῖαν.

Τὸ παλαιὸν ἀνὰ τὰς ἑβραϊκὰς Κοινότητας ἔθιμον νὰ νηστεύσωσι μέχρι τῆς μεσημβρίας οἱ Γιεχιδῆμ τῶν Χεβρώτ Γκεμιλουτ-Χασαδῆμ τὴν 7 Ἀδάρ (Ἀδάρ Σενί) ἐπέτειον, κατὰ τὴν παράδοσιν, τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου μας Νομοθέτου καὶ Ἑθνάρχου Μωσὲ Ραμπένου, ἐθεσπίσθη καὶ ἐν Κερκύρᾳ τελευταίως τὸ 1932 παρὰ τοῦ μακαρίτου Ραμπὶ Γιασκόβ Νεχαμᾶ, καὶ ὑπεχρεοῦντο οἱ Γιεχιδῆμ τῶν δύο ὁμοῦ Χεβρώτ νὰ μεταβαίνωσιν ἐν σώματι εἰς τὸ νεκροταφεῖον, μετὰ τὴν μεσημβρίαν, ἵνα ζητῶσι συγγνώμην παρὰ τῶν νεκρῶν διὰ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐπιβεβλημένων ὑποχρεώσεων τῶν δὲν ἐτήρησαν τὸν προσήκοντα πρὸς αὐτοὺς σεβασμὸν. Μετὰ τὴν προσευχὴν ἐγένετο ἐντὸς τοῦ οἰκίσκου τοῦ Ἀπουλιανοῦ νεκροταφείου συμπόσιον.

Τὸ 1651 (1891) λόγῳ τοῦ διωγμοῦ δὲν ὑπέστη ὁ Ἑβραϊσμός τῆς Κερκύρας κατόπιν τῆς γνωστῆς μὲ τὸ ὄνομα «Γκεζερά ντέλ νοβάντα οὐν», «συκοφαντίας τοῦ αἵματος», αἰτία τοῦ ὁποίου ὑπῆρξεν ἡ ὁμαδικὴ ἔξοδος τῶν Ἑβραίων τῆς νήσου πρὸς τὴν Αἴγυπτον καὶ Τεργέστην, διαρκέσασα μέχρι τοῦ προηγουμένου παγκοσμίου πολέμου, κατ' ἀπαίτησιν τῆς «Ἀλιάνς Ἰσραελὶτ Οὐνιβερσέλ» ἠνώθησαν αἱ δύο Κοινότητες Γραῖκα καὶ Πουλιέζα εἰς μίαν ἐνιαίαν Ἰσραηλιτικὴν Κοινότητα οὐχὶ ὅμως καὶ αἱ δύο Χεβρώτ, συνεχισθεῖσιν οὕτω τῆς ταφῆς τῶν μὲν ἀπογόνων τῶν Γραϊκῶν εἰς τὸ νεκροταφεῖον τῶν καὶ τῶν Πουλιέζων εἰς τὸ ἰδικόν τῶν. Κατὰ τὸ διάστημα ὅμως τῆς κατοχῆς, διαρκοῦντος τοῦ τελευταίου πολέμου καὶ πρὸς ἀποφυγὴν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ταφῆς δυσαρέστων ἐκ μέρους τῶν Ναζιστῶν στρατιωτῶν, Γραῖκοι καὶ Πουλιέζοι ἐνεταφιάζοντο εἰς κοινὸν χώρον, ἀπόκρυφον ἀνήκοντα εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τῶν Γραϊκῶν, ἐνώνοντα τὰ δύο νεκροταφεῖα.

Πρὸ τοῦ 1891 ὅτε ὁ Ἑβραϊσμός τῆς Κερκύρας ἦτο κεχωρισμένος εἰς δύο Κοινότητας, ὁ προϋπολογισμὸς αὐτῶν ἐκαλύπτετο κυρίως ἀπὸ τὰς ἐκουσίας προσφοράς τῶν μελῶν αὐτῶν καὶ ἀπὸ τὴν φορολογίαν τῶν πλουσίων. Ἐκτοτε ὅμως λόγῳ τοῦ ὅτι αἱ πλουσιώτεροι οἰκογένειαι ἐγκατέλειψαν ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην τὴν Κέρκυραν, ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς Κοινότητος ἔβαινε συνεχῶς κρισιμώτερα. Τὰ εἰσοδήματά της ἡλαττοῦντο καὶ αἱ ἀνάγκαι ἡυξάνοντο. Διὰ τοῦτο ὁ ἀείμνηστος Γιασκόβ Μουστάκης, γόνος παλαιστάτης Γραικικῆς οἰκογενείας καὶ παλαιὸς ἐκ κληρονομικότητος Γιαχὶδ τῆς Χεβρᾶ Γραῖκα, ὁ ὁποῖος εἰρ-

γάσθη ψυχῇ καὶ σώματι ὡς καλὸς πατριώτης ὑπὲρ τῆς ἐνι-
αίας Κοινότητος, ἰδὼν τὴν δημιουργηθεῖσαν οικονομικὴν
κατάστασιν ἐνήργησεν ὅπως, τινὲς τῶν ἀναχωρησάντων
ὡς ἄνω Ἑβραίων, πωλήσωσι τὴν ἐγκαταλειφθεῖσαν παρ'
αὐτῶν ἀκίνητον περιουσίαν εἰς τὰ Κοινοτικά Ἰδρύματα
ὀλιγώτερον τῆς ἀξίας των καὶ ὑπὸ εὐνοϊκωτάτους ὄρους.
Τοιοιτοτρόπως ἐξησφάλισε τὴν λειτουργίαν ὄλων τῶν Κοι-
νοτικῶν Ἰδρυμάτων καὶ τὴν οικονομικὴν εὐμάρειαν αὐτῆς
ταύτης τῆς Κοινότητος, ἣτις ἐκάλυπτε τὰ ἐλλείμματα τῶν
προϋπολογισμῶν της διὰ τῶν εἰσοδημάτων τῶν ἀκινήτων
τῶν Ἰδρυμάτων της καὶ κυρίως τῶν δύο Χεβρώτ Γκεμιλουτ
-Χασαδήμ αἱ ὁποῖαι ἦσαν καὶ αἱ πλουσιώτεραι.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ προηγουμένου παγκοσμίου πολέ-
μου ἐγκατέλειψαν τὴν Κέρκυραν καὶ αἱ τελευταῖαι καλὰ
οἰκογένειαι καὶ οὕτω περιήλθεν ἡ Διοίκησις τῆς Κοινότη-
τος καὶ τῶν Ἰδρυμάτων αὐτῆς εἰς χεῖρας ἀμορφῶτων καὶ
μικρῶν ἀνθρώπων οἵτινες ἀπέβλεψαν μόνον καὶ μόνον εἰς
τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀτομικῶν των συμφερόντων. Ἐκτο-
τε ἡ Κοινότης τῆς Κερκύρας μαστίζεται ἀπὸ συνεχῆ ἐσωτε-
ρικὴν ἀναταραχὴν, διχόνοιαν καὶ διαμάχην. Οἱ ὀλίγοι ἐνα-
πομείναντες εὐσυνείδητοι καὶ ἔγκριτοι, δὲν ἠδυνήθησαν
ποτὲ νὰ ἐπιβληθῶσιν.

Τοιαύτη ἦτο ἡ κατάστασις ὅταν τὸ 5686 (1926) ἀνέλα-
βε τὴν Ραββινικὴν ἔδραν ὁ Ραμπὶ Ἀβραάμ Σοφὲρ (Σράϊμ-
περ). Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἡ Διοίκησις τῆς Κοινότητος ἔρχεται
εἰς σοβαρὰν ρῆξιν μετὰ τὴν Χεβρὰ Πουλιέζα, ἣτις εὐρισκο-
μένη ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἀρνείται νὰ
ἐνισχύσῃ οικονομικῶς τὴν Κοινότητα εὐρισκομένη εἰς σο-
βαρὰν οικονομικὴν δυσχέρειαν. Τοῦτο ὁ Ραμπὶ Σράϊμπερ
θεωρήσας δικαίως ὡς ἀντιεβραϊκόν, ἔκαμε χρῆσιν τοῦ
δικαιώματος ὅπερ τοῦ παρεῖχεν ὁ κανονισμὸς τῆς Κοινό-
τητος, ἀπολύσας ὅλα τὰ μέλη τῆς Χεβρᾶς ταύτης, ἅτινα
ἀνῆρχοντο τότε μόνον εἰς 28 καὶ διώρισε 52 πρὸς συμπλή-
ρωσιν οὕτω τοῦ παρὰ τῆς τελευταίας Ἀσκαμὰ ὀρισθέντος
ἀριθμοῦ. Εἰς τὰ ἄνω 52 μέλη συμπεριελήφθησαν καὶ τὰ
παλαιὰ πλὴν τῶν ὑπευθύνων τῆς δημιουργηθείσης λυπη-
ρᾶς καταστάσεως. Οὐχ ἦττον ὅμως ἡ παλαιὰ διοίκισις
τῆς Χεβρᾶ παρέδωσε τὴν διαχείρισιν εἰς τὴν νέαν μόνον
κατόπιν ἐπεμβάσεως τοῦ Νομάρχου. Αἱ διαμάχαι ὅμως
ἐσυνεχίσθησαν καὶ ἐφθασαν εἰς τὸ κατακόρυφον ὅποτε μὴ
δυνάμενος, παρ' ὅλας τὰς καταβληθείσας προσπάθειας
τοῦ ὁ Ραμπὶ Σράϊμπερ νὰ φέρῃ τὴν τάξιν εἰς τὴν Κοινό-

τητα, λόγῳ τῆς ἀδιαλλάξιας ἀμφοτέρων τῶν παρατάξεων,
ἐγκατέλειψε τὴν Κέρκυραν τὸ 5688 (1928) μετὰ παραμονὴν
μόνον δύο ἔτων. Τοῦτον διεδέχθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ
1931 ὁ ἀείμνηστος Ραμπὶ Γιασκόβ Νεχαμὰ, τελευταῖος
Ραββίνος Κερκύρας, ἀκολουθήσας τὸ ποίμνιόν του εἰς τὰ
κρεματόρια τοῦ Μπιρκενάου. Μετὰ μῆνα μόνον ἀφ' οὗτου
ἀνέλαβε τὴν Ραββινικὴν ἔδραν ὁ Ραμπὶ Νεχαμὰ περιήλθεν
ἡ Διοίκησις τῆς Κοινότητος, κατόπιν ἐκλογῶν, εἰς χεῖρας
τῆς ἀντιπολιτεύσεως. Ἡ πρώτη φροντίς της ἦτο νὰ ἐπανα-
φέρῃ τὴν Χεβρὰ Πουλιέζα εἰς τὴν προτέραν της κατάστα-
σιν. Ἡ Χεβρὰ ὅμως ἀντιδρᾷ καὶ σαμποτάρει οικονομικῶς
τὴν Κοινότητα, ὅπως ἀκριβῶς ἔπραξαν προηγουμένως οἱ
ἀντίπαλοι. Δικαστικαὶ ἀγῶνες μέχρι Συμβουλίου Ἐπικρα-
τείας λαμβάνουσι χώραν καὶ σπαταλῶνται ὁλόκληροι πε-
ριουσίαι. Σωστός ἐμφύλιος πόλεμος κατὰ τὸν ὅποιον τὰ
μῖση καὶ ἡ ἀλληλοεξόντωσις ὀργιάζουν. Πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ
Κοινοτικοῦ ἐλέγχου ἀμφότεραι αἱ δύο Χεβρώτ γίνονται τὸ
1932 ἀνεξάρτητα ἀνεγνωρισμένα παρὰ τοῦ Πρωτοδικείου
Κερκύρας Σωματεῖα μετ' ἐνεαμελὲς Διοικητικὸν Συμβούλιον,
ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ Προέδρου καὶ δύο Ἀντιπροέδρων,
τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως, τοῦ Ταμίου καὶ τεσσάρων Συμ-
βούλων. Καὶ ὁ μὲν Πρόεδρος καὶ οἱ δύο Ἀντιπρόεδροι φέ-
ρουσι τὸν τίτλον τῶν Ζεκενὴμ ἐκ δὲ τῶν Συμβούλων ὁ εἷς
τὸν τοῦ Παρνὰς, ὁ ἕτερος τὸν τοῦ Νεεμὰν, ὁ τρίτος τὸν τοῦ
Κάπου καὶ ὁ τέταρτος τὸν τοῦ Σαμάς. Μόνον θρησκευτι-
κῶς παρέμειναν αἱ Χεβρώτ ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τοῦ Ραββί-
νου ἐφ' ὅσον οἱ Γεχιδήμ αὐτῶν ἔπρεπε νὰ εἶναι αὐστηροὶ
τηρηταὶ τῶν θρησκευτικῶν τύπων καὶ παραδόσεων. Κατό-
πιν τούτων ἀπαλαγεῖσαι αἱ Χεβρώτ τελείως ἀπὸ τὸν Κοι-
νοτικὸν ἔλεγχον σαμποτάρουν ἀμφότεραι οικονομικῶς
τὴν Κοινότητα καὶ φέρουν αὐτὴν εἰς ἀκυβερνησίαν καὶ τὴν
καταντοῦν πτώμα ἐν ἀποσυνθέσει. Εἰς τοιαύτην ἀναρχί-
αν εὐρέθη ὁ Ἑβραϊσμὸς τῆς Κερκύρας, ὅταν κατελήφθη ἡ
νῆσος παρὰ τῶν Γερμανῶν, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀντιληφθῇ τὴν
σοβαρότητα τῆς καταστάσεως καὶ τοιοιτοτρόπως ἐδόθη
ἡ εὐκόλος δυνατότης εἰς τὸν βάρβαρον κατακτητὴν νὰ
προσφέρῃ σχεδὸν ὅλους τοὺς Ἑβραίους τῆς Κερκύρας ὅλο-
καύτωμα εἰς τὸν Μολώχ ἄνευ τῆς παραμικρᾶς ἀντιστάσε-
ως καὶ ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ τοῦ μαρτυρίου εἰς τὸ ὅποιον ὠδη-
γοῦντο, διότι αἱ ἐσωτερικαὶ διαμάχαι δὲν ἐπέτρεψαν εἰς
αὐτοὺς νὰ ἔλθουν εἰς ἐπαφὴν μετὰ τὸν ἔξω τῆς Κερκύρας
Ἑβραϊσμὸν καὶ νὰ εὕρουν τρόπον διασώσεώς των. Τοιου-

τοτρόπως αἱ δύο αὐταὶ παλαιόταται Χεβρώτ ἔπαυσαν νὰ ὑφίστανται, ὅπως ἔπαυσαν καὶ τὰ λοιπὰ ἀγαθοεργὰ ἰδρύματα τῆς Κοινότητος ὑφιστάμενα, δεδομένου ὅτι σήμερον μεταξὺ τῶν διασωθέντων ἐκ τῆς Γερμανικῆς λαίλαπτος Ἑβραίων τῆς Κερκύρας, εὐρίσκονται εἰς τὴν νῆσον μόνον 2 μέλη τῆς Χεβρά Γράϊκα καὶ 3 τῆς Πουλιέζα, συμφώνως δὲ τῷ ἄρθρῳ 27 τοῦ ἐγκριθέντος κατὰ τὸ ἔτος 1932 καταστατικοῦ τῶν δύο Χεβρώτ θεωροῦνται αὗται διαλελυμένα, τῆς περιουσίας αὐτῶν περιερχομένης αὐτομάτως εἰς τὴν Κοινότητα, ὡς τοῦτο συνέβη καὶ μετὰ λοιπὰ ἀγαθοεργὰ ἰδρύματα.

* *

Πρὸ τῶν λυπηρῶν γεγονότων τοῦ 1891 οἱ Ἑβραῖοι τῆς Κερκύρας ἀνήρχοντο εἰς πέντε χιλιάδας ἤτοι τὸ πέμπτον τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς πόλεως. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς Γερμανικῆς κατοχῆς ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν δὲν ὑπερέβαινε τὰς 1800 ψυχὰς ἐκ τῶν ὁποίων δύο τρίτα ἦσαν Πουλιέζοι καὶ ἓν τρίτον Γράϊκοι. Σήμερον μόνον 120 ἑβραϊκαὶ ψυχαὶ ζοῦν εἰς τὴν νῆσον μετὰ ἀντίστροφον ἀναλογίαν ἤτοι δύο τρίτα Γράϊκοι καὶ ἓν τρίτον Πουλιέζοι. Οἱ αὐτόχθονες Ἑβραῖοι τῆς Κερκύρας εἶναι ἐλάχιστοι ὑπερισχόντος μεταξὺ τῶν Γράϊκων τοῦ Ἡπειρωτικοῦ στοιχείου καὶ μεταξὺ τῶν Πουλιέζων τοῦ Ζακυνθινοῦ. Ἡ ἵδρυσις μιᾶς μικρᾶς Χεβρά Γκεμιλουτ-Χασαδήμ, οὐχὶ πλέον Γράϊκα καὶ Πουλιέζα συμφώνως μετὰ τὰς σημερινὰς συνθήκας, εἰς ἃς εὐρίσκεται ἡ μικροσκοπικὴ πλέον ἑβραϊκὴ παρoικία τῆς Κερκύρας, εἶναι ἀπαραίτητος, ὅπως εἶναι ἀπαραίτητος εἰς πᾶσαν διοργανωμένην Κοινότητα. Ὅμως οὐδόλως δικαιολογεῖται σήμερον ἡ ἵδρυσις ἐκ μέρους τῆς Διοικήσεως τῆς Κοινότητος δύο νέων χωριστῶν Χεβρώτ Γκεμιλουτ-Χασαδήμ Γράϊκα καὶ Πουλιέζα ἐφ' ὅσον δὲν συντρέχει πλέον ὁ λόγος τῆς παλαιᾶς αὐτῆς διακρίσεως εἰς στιγμὴν καθ' ἣν ὁλόκληρος ὁ ἑβραϊκὸς πληθυσμὸς τῆς νήσου δὲν ὑπερβαίνει τὰς 120 ψυχὰς καὶ ἐκ τῶν 4 Συναγωγῶν τῶν ὑφισταμένων πρὸ τοῦ διωγμοῦ ἐσώθη μόνον ἡ Γράϊκα τῶν 3 ἄλλων Πουλιέζων καταστραφειῶν ἐκ θεμελίων, εἰς δὲ τὸν χώρον τῶν δύο παλαιῶν νεκροταφείων Γράϊκο καὶ Πουλιέζο δὲν πρόκειται πλέον νὰ συνεχισθῇ ἡ ταφή, οὐδὲ νὰ ἔχῃ ἡ Κοινότης, εἰς τὸ μέλλον, χωριστὰ νεκροταφεῖα διὰ Γράϊκούς καὶ Πουλιέζους. Ὅτι δὲν ὑπῆρχεν οὐδεὶς λόγος ἱδρύσεως δύο νέων χωριστῶν Χεβρώτ Καντισὼτ καταφαίνεται ἐπίσης καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι εἰς ἀμφο-

τέρας τὰς νεοσυσταθείσας Χεβρώτ προσελήφθησαν εἰς ἐκάστην ἀναμιξ Γράϊκοι καὶ Πουλιέζοι ἀνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως, μάλιστα δὲ μέλη τῶν αὐτῶν οἰκογενειῶν καὶ κυρίως τῶν διοικούντων τὴν Κοινότητα ἐνεγράφησαν ἄλλα εἰς τὴν μίαν. Χεβρά καὶ ἄλλα εἰς τὴν ἄλλην.

Εἶναι γνωστὸν ὅμως ὅτι ἡ Κοινότης προέβη εἰς τὴν ἵδρυσιν τῶν δύο ἄνω Χεβρώτ μετὰ παρέλευσιν 3 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ εἰς παραμονὰς προβλεπομένων Κοινοτικῶν ἐκλογῶν ὅχι πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἱερῶν σκοπῶν οὓς ἐπιδιώκουν αἱ ἀπανταχοῦ ὅπου ὑπάρχει ἑβραϊκὴ Κοινότης Χεβρώτ Καντισὼτ, ἀλλὰ διὰ σκοποὺς τοὺς ὁποίους ἡ Κοινότης ὡς πρόσωπον δημοσίου δικαίου δὲν ἦτο δυνατόν νὰ πραγματοποιήσῃ ὅπως π. χ. ἡ ἐκποίηση τῶν ἀκινήτων καὶ ἡ περίπτωσις κατὰ τὴν ὁποίαν τυχόν ἡ Διοίκησις τῆς Κοινότητος ἤθελεν περιέλθῃ εἰς χεῖρας τῆς ἀντιπολιτεύσεως ὁπότε αἱ Χεβρώτ νὰ δύνανται νὰ सम्ποτάρουν οἰκονομικῶς ταύτην, ὡς ἄλλοτε. Εἶναι δὲ παντελῶς παράδοξον εἰς ποῖον νόμον ἡ Κοινότης στηριζομένη, παρεχώρησεν εἰς τὰς Χεβρώτ ὅλην τὴν Κοινοτικὴν ἀκίνητον περιουσίαν, ἡ ὁποία ὡς ἀνεφέρομεν κανονικῶς καὶ νομίμως περιήλθεν εἰς αὐτὴν μετὰ τὴν ἐκ τοῦ διωγμοῦ διάλυσιν τῶν παλαιῶν Χεβρώτ Γκεμιλουτ Χασαδήμ καὶ τῶν ἄλλων ἱδρυμάτων ὡς π. χ. τοῦ Ραββινικοῦ Ταμείου. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λόγων ἐξηγεῖται τὸ γεγονὸς τῆς μὴ προσλήψεως εἰς τὰς ἄνω νέας Χεβρώτ ὡς μέλη ἀτόμων τὰ ὁποῖα θὰ ἠδύναντο νὰ ἀντιδράσουν εἰς τὰ σχέδια ταῦτα.

* *

Περατοθντες τὸν λόγον διὰ τὰς δύο ἀρχαίας Χεβρώτ Γκεμιλουτ-Χασαδήμ τῆς Ἰσραηλιτικῆς ἐν Κερκύρᾳ Κοινότητος, αἰσθανόμεθα ζωηρὰν τὴν ἀνάγκην μετὰ βαθύτατου σεβασμοῦ νὰ μνημονεύσωμεν τὸν Γιασκάβ Λεοντοῖνη παλαιὸν Γιαχίδ καὶ Ζακὲν τῆς Χεβρά Πουλιέζα ὁ ὁποῖος ἀφιέρωσε τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ζωῆς του ὑπὲρ τῆς ἀγαπητῆς του Χεβρά ἀφοσιωθεὶς εἰς τὸν ἐξωραϊσμὸν τοῦ Νεκροταφείου διὰ καθημερινῆς καὶ πολυώρου ἀπασχολήσεως γενόμενος οὕτω πραγματικῶς ἐνσαρκωτῆς τῶν παραδόσεων τῆς Χεβρά τοῦ ὁποῖου ἡ δράσις ἃς εἶναι φωτεινὸς ὁδηγὸς ὅλων ἡμῶν.

Κατάλογος τῶν 29 Γεχιδήμ τῆς Χεβρά Πουλιέζα
οἵτινες ὑπέγραψαν τὴν Ἀσκαμά τοῦ ἔτους 5379 (1619)

- 1.—Μωσὲ πτ. Ναχαμούλη Ἰντη
- 2.—Ἀζαργιά (Μποναγιούτο) Δε-῞Οσμο
- 3.—ἸΑμπα (Βιένη) Μάτσα
- 4.—Χαγίμ τοῦ Μεναχέμ Κοέν
- 5.—Σεμουέλ Φόρτε
- 6.—Σαμπετάι Μπαλέστρα
- 7.—Μωσὲ τοῦ Σελομό Ναχαμούλη
- 8.—Μωσὲ τοῦ Γιοσέφ Ναχαμούλη
- 9.—Σαμπετάι τοῦ Μορδοχάι Πίπη
- 10.—Ἀβραάμ Πίπη
- 11.—Σαμπετάι Ζαφαράνα
- 12.—Μορδοχάι Δε-Μόρδο
- 13.—Σιμσών Τσεζάνα
- 14.—Ναχαμάν Ἰντη
- 15.—Ὁ ταπεινότατος Ἀβραάμ Ζαφαράνα
16. Δαυῖδ Τσεζάνα
- 17.—Ναχαμάν Μάτσα
- 18.—Χανανέλ (Γρατσιαδίο) Πίπη
- 19.—Σελομό πτ. Σαμπετάι Φόρτε, Σύνδικος τῆς παροικίας
- 20.—Πινεχᾶς Λεβή, Σύνδικος τῆς παροικίας
- 21.—Σαμπετάι πτ. Μεναχέμ Ἀσκενάζη (Τοδέσκο)
- 22.—Γιοσέφ Ρωμάνο
- 23.—Μωσὲ τοῦ Μαζαλτόβ Παλέρμο
- 24.—Σαμπετάι Δέντε
- 25.—Μορδοχάι Δε-῞Οσμο
- 26.—Γερμιγιᾶ τοῦ Μωσὲ Λεβή
- 27.—Χαγίμ Δέντε
- 28.—Γιοσέφ Μάτσα
- 29.—Γιοσέφ Κατέβ